

Vážená paní ministryně, vážení členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace,

dovoluji si Vám za zástupce podnikatelské a odborné sféry předložit aktuální pohled na daňové odpočty na výzkum a vývoj (VaV) uplatňované dle zákona o daních z příjmů. Chceme tím jako každoročně přispět k diskusi Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) o nepřímé podpoře výzkumu a vývoje a k naplnění usnesení RVVI z jejího 337. jednání v bodě A1) 5.

V roce 2021 se opět navýšil počet zemí, ve kterých některou z možností daňové podpory VaV mohly podniky využít. Nyní se tak jedná o 22 zemí EU a 34 zemí OECD. Například v Rakousku byla absolutně daňová podpora VaV více než 10krát vyšší než v Česku. Připočteme-li současné vnímání, ztrácí Česko na atraktivitě jak u zahraničních investorů, tak v očích domácích podniků. Je tedy třeba pokračovat v diskusi nad opatřeními, která by podnítila více firem se zaměřit na VaV aktivity, pomohla realizaci více VaV projektů a rozšiřování jejich týmů v této oblasti. Bez toho nelze zvyšovat přidanou hodnotu výrobků a služeb našich firem a tím i stabilně zvýšit zdroje státního rozpočtu. Bohužel se více než rok nesešla Pracovní skupina pro daňové odpočty na VaV, kde bychom mohli aktuální problémy a návrhy na úpravy ke zvýšení atraktivity tohoto nástroje a rozšíření jeho využívání otevřeně diskutovat. Za její obnovu jsem Vám ve svém minulém dopise děkoval. Bez debaty mezi státní správou a soukromou sférou totiž nemusí případná opatření v praxi fungovat. Náš pohled vychází mj. i z následujících zjištění.

Data ČSÚ za rok 2021 uvádějí, že ač výše nepřímé daňové podpory firem meziročně vzrostla o 300 mil. Kč na 2,4 mld. Kč, představuje to ale menší částku než v předchozích letech, navíc se jedná o částku v nominální hodnotě. Počet 835 podniků, které odpočty uplatnily, zůstává meziročně téměř stejný. Je to však o třetinu méně, než v rekordním roce 2015. Ve srovnání s ním, kdy daňový nástroj podpory VaV využilo 1 306 firem, ukazuje rok 2021 nižší čísla ve všech sledovaných skupinách podniků. Tento vývoj je tedy pro podporu VaV v Česku spíše nepříznivý a potvrzuje nutnost zlepšení jeho fungování. Absolutně i procentuálně byl pokles nejvýraznější v případě malých domácích firem. V roce 2021 došlo ale jen k zastavení výše uvedeného poklesu počtu firem využívajících daňový odpočet na VaV. Na celkové veřejné podpoře VaV v Česku ve výši 50,2 mld. Kč v roce 2021 se daňová podpora podílela necelými 4,8 % ve srovnání s 7,1 % před pěti lety. V roce 2021 měl daňový odpočet nákladů na VaV na státní rozpočet dopad jen 0,13 %.

Dle našich rozhovorů s firmami, především malými a středními, stále u řady z nich přetrvává obava z průběhu a délky daňových kontrol či z nároků na vedení dokumentace. I přes určité pozitivní změny z posledních let se praxe v kontrolách prováděných v průběhu posledního roku výrazněji nezlepšila nebo alespoň ne plošně. Obdrželi jsme několik reakcí, že kontroly jsou časově a dokumentačně (stovky až tisíce stran) náročné a pro firmy velmi zatěžující. Požadavky správce daně tím dle vyjádření některých přesahují obvyklý důkazní standard pro dokazování v jiných daňových řízeních. Finanční úřady chtějí formálně dokonalé dokumenty. Firmy se například setkávají stále i s tím, že je odmítnut celý odpočet kvůli obecnosti cílů a obecnosti způsobu hodnocení projektů, ač v minulosti byl popis dostačující. Při drobných nedostatcích nákladové evidence (obvykle početní chyba, vedení timesheetu) správce daně hodnotí evidenci jako neprůkaznou a někdy neuzná celý odpočet. I nadále se rozporuje, zda jde o VaV, a to bez jakéhokoliv posudku nebo se rozporují posudky znalců. I v délce vyřízení odvolání Odvolacím finančním úřadem vidí některé firmy problémy. Celkově se firmy bojí vystupovat v této věci veřejně, proto nemůžeme konkrétněji uvádět negativní, ale i pozitivní příklady

využití odpočtů. Ač jsou samozřejmě mezi našimi členy i pozitivní zkušenosti s uplatňováním odpočtu, díky výše uvedeným zkušenostem vnímá řada českých i zahraničních podnikatelů postupy správce daně jako neadekvátní a české prostředí jako nejisté. To je v kontrastu s tím, co ministr financí Z. Stanjura avizoval na našem Sněmu. Oceňujeme však zájem nové generální ředitelky Generálního finančního ředitelství S. Hornochové řešit problémy v odpočtech a lépe vzájemně komunikovat. Nabídla nám jak společná školení, tak možnost projednávat extrémní případy v postupech Finanční správy.

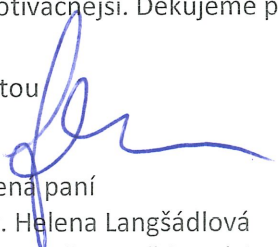
Jsme rovněž rádi, že legislativním procesem prošel náš návrh opatření obsahující možnost dokazovat skutečnosti dalšími důkazními prostředky nad rámec projektové dokumentace. Jedná se o dílčí opatření, ale pro firmy užitečné. Vnímáme to jako signál vlády a zákonodárců ohledně významu nástroje daňového odpočtu na VaV a jako deklaraci ochoty zlepšovat podmínky pro jeho využívání. Bohužel druhé opatření vedoucí ke snížení byrokracie nebylo podpořeno.

Víme, že se připravuje metodika posuzování VaV či jsou návrhy na rozšíření odpočtů. Bez diskuse všech stran však máme obavy, zda návrhy splní svůj cíl. Navrhujeme obnovit jednání PS k odpočtům na VaV pod RVVI, abychom mohli se státní správou probrat jak současný průběh kontrol, tak nové pozitivní prvky. Na příkladu jiných zemí vidíme, že je to správný a užitečný nástroj. Ve vyspělých státech je to běžně využívaná forma podpory. Jako užitečné také považujeme uspořádat další společná školení poplatníků a zástupců Finanční správy. Ta by mohla být opět zaštitěna RVVI, případně paní ministryní.

Rádi bychom také zmínili, že v roce 2024 začne platit zákon o dorovnávacích daních, který přinese nadnárodním i velkým vnitrostátním skupinám podniků povinnost testovat výši efektivní daňové sazby, jejíž výše by měla nově činit minimálně 15 %. Odpočet na VaV, tak jak je definovaný českou legislativou, bohužel nenaplní definici tzv. klasifikovaného daňového zvýhodnění. To bude v praxi znamenat, že na část společností uplatňující odpočty může významně dopadnout dodatečná daňová povinnost z titulu dorovnávací daně. I když v současné době nejsou k dispozici přesná data o dopadech zavedení dorovnávací daně, dá se očekávat, že to povede k dalšímu poklesu počtu společností, které odpočet uplatňují (např. vývojová centra) i k poklesu celkové částky uplatněného odpočtu. V některých zemích EU jako například v Belgii nebo Irsku již došlo k restrukturalizaci daňových úlev tak, aby společnosti provádějící VaV byly i nadále zvýhodněny. Tímto problémem navrhujeme se zabývat i v Česku, aby nedošlo k odchodu společností realizujících VaV do zahraničí.

Vážená paní ministryně, vážení členové RVVI, aby došlo k naplnění programového prohlášení vlády, že oblast VaV významně posílí českou ekonomiku a vytvoří se podmínky pro vyšší zapojení soukromých investic do výzkumu, je třeba co nejdříve pomoci posunout systém odpočtů v Česku tak, aby byl jasnější, důvěryhodnější a motivačnější. Děkujeme proto za podporu.

S úctou

Vážená paní
Mgr. Helena Langšádlová
ministryně pro vědu, výzkum a inovace a předsedkyně Rady pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády české republiky
nábřeží Edvarda Beneše
118 01 Praha 1

Vážení členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády České republiky
nábř. E. Beneše 4
118 01 Praha 1

Na vědomí

Ing. Zbyněk Stanjura, ministr financí
Mgr. Simona Hornochová, generální ředitelka Generálního finančního ředitelství